

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/53/53/96

MONOCENTRYZM CZY PLURALIZM - UKŁAD SIŁ NA POLSKIEJ SCENIE POLITYCZNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wygrana Aleksandra Kwaśniewskiego w wyborach prezydenckich umocniła pozycję SLD jako najsilniejszego ugrupowania politycznego na scenie politycznej kraju. Wynikiem tego są dość częste opinie, że obecnie cała władza jest faktycznie skupiona w rękach jednej partii. Rząd premiera Włodzimierza Cimoszewicza w opinii respondentów jest kontynuacją rządów lewicy, szczególnie zaś tego, którym kierował Józef Oleksy¹.

W marcowym sondażu CBOS² zapytaliśmy, jak obecnie Polacy postrzegają klasę polityczną sprawującą władzę w Polsce, jak oceniają układ sił na scenie politycznej kraju i czy mają poczucie powrotu monocentrycznego systemu władzy.

POSTRZEGANIE POLITYKÓW SPRAWUJĄCYCH WŁADZĘ

Podobnie jak w maju '95 również obecnie respondenci poproszeni o definicję polityków sprawujących władzę w kraju najczęściej wybierali odpowiedzi neutralne lub o pozytywnym zabarwieniu emocjonalnym.

Ogólnie można stwierdzić, że od ubiegłego roku nie zmieniło się postrzeganie ekipy rządzącej. Obecnie wyraźnie wzrosło jedynie przekonanie (o 9 punktów procentowych), że ludzie będący u władzy mogą poprawić sytuację w kraju. Tym samym cecha ta ze względu na częstość występowania znalazła się na pierwszym miejscu wśród innych wymienianych charakterystyk. Spadła natomiast (również o 9 punktów) liczba osób przekonanych, że obecna ekipa rządząca niczym się nie różni od innych polityków. Pozostałe określenia w zasadzie były wybierane z podobną częstością.

¹ Komunikat CBOS „Społeczne oczekiwania wobec rządu i premiera Włodzimierza Cimoszewicza, marzec '96.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (70), 7-11 marca '96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1209).

Pewne zmiany, ale też niewielkie, można odczytać w perspektywie dwuletniej: obecnie nieco częściej niż w marcu '94 ekipę rządzącą identyfikuje się z dawną komunistyczną nomenklaturą (wzrost o 5 punktów procentowych), rzadziej natomiast podkreśla się jej lewicowy charakter (spadek o 7 punktów).

Tabela 1

w procentach

Które określenia, Pana(i) zdaniem, najlepiej opisują obecną grupę rządzącą w kraju?*			
	marzec '94	maj '95	marzec '96
Ludzie, którzy mogą poprawić sytuację w kraju	35	31	40
Lewica	39	34	32
Politycy niczym nie różniący się od innych	40	39	30
Dawna komunistyczna nomenklatura	18	21	23
Fachowcy w swojej dziedzinie	18	18	16
Ludzie wrażliwi na krzywdę społeczną	13	15	15
Ludzie, którzy doprowadzili Polskę do ruiny	12	13	13
Zdrajcy narodu polskiego	3	2	4
Trudno powiedzieć	7	6	8

* Ankietowani mogli wybrać dwa najbardziej odpowiadające im określenia, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Obecnie najwięcej ankietowanych (40%) wiąże z rządem nadzieje na poprawę sytuacji w kraju. Częściej niż inne grupy społeczne opinię taką wyrażają sympatycy lewicy (61%), bezrobotni (50%), gospodynie domowe (56%), a spośród grup zawodowych: rolnicy (54%) i pracownicy fizyczno-umysłowi (50%). Wydaje się dość naturalne, że największe nadzieje na poprawę sytuacji mają te właśnie grupy, które z racji położenia społecznego i ekonomicznego najbardziej potrzebują korzystnych zmian, zapewniających im poczucie bezpieczeństwa materialnego i pewności zatrudnienia ze strony państwa. W najmniejszym stopniu pogląd ten podzielają sympatycy prawicy (22%), kadra kierownicza i inteligencja (25%) oraz prywatni przedsiębiorcy (24%).

O lewicowym charakterze ekipy rządzącej przekonani są mniej więcej w jednakowym stopniu przedstawiciele różnych grup społecznych i bez względu na sympatie polityczne. Opinię taką deklaruje co trzeci badany (32%).

Równie często (30%) nie przypisuje się obecnej ekipie rządzącej żadnych cech odróżniających ją od reszty klasy politycznej.

Niemal co czwarty ankietowany (23%) wskazuje na komunistyczny rodowód obecnej grupy rządzącej. Takie postrzeganie obecnych władz najczęstsze jest wśród prywatnych

przedsiębiorców (52%), osób o poglądach prawicowych (49%) oraz kadry kierowniczej i inteligencji (41%)³.

Więcej niż co szósty ankietowany jest zdania, iż obecnie mamy rządy fachowców oraz że kierują nami ludzie wrażliwi na krzywdę społeczną. Profesjonalizm polityków częściej niż inni wymieniają respondenci o lewicowej orientacji politycznej (28%), pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz bezrobotni (po 23%). Są to te same grupy społeczne, które wiążą z tym rządem większe niż inni nadzieje na poprawę sytuacji w kraju. O wrażliwości społecznej polityków najczęściej przekonani są pracownicy fizyczno-umysłowi, robotnicy niewykwalifikowani i rolnicy (po 23%). Opinię tę podziela także co piąty sympatyk lewicy.

Na określenia o wyraźnie negatywnym zabarwieniu wskazywano niezbyt często: mniej niż co ósmy ankietowany uważa, że krajem rządzą ci, którzy doprowadzili Polskę do ruiny, a 4% badanych nazywa ich zdrajcami narodu polskiego.

Charakterystykę elity władzy w sposób najczytelniejszy różnicują sympatie polityczne oraz zachowania wyborcze w ostatnich wyborach prezydenckich. Sympatycy lewicy częściej niż osoby o innej orientacji politycznej podkreślają fachowość ekipy rządzącej oraz jej dążenie do zmian korzystnych dla kraju. Prawica częściej niż inni przypisuje obecnej ekipie cechy wyraźnie pejoratywne, takie jak doprowadzenie Polski do ruiny (25%) i zdrada narodu polskiego (8%). Brak wyraźnego zróżnicowania między lewicą a prawicą w określeniu „lewicowego rodowodu” klasy politycznej pozostającej obecnie u władzy może oznaczać, że cecha ta nie ma konotacji wartościującej.

Wyraźne różnice w postrzeganiu obecnej ekipy rządzącej można zaobserwować między elektoratami Aleksandra Kwaśniewskiego i Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich. Wyborcy obecnego prezydenta najczęściej postrzegają elitę władzy jako ludzi, którzy mogą poprawić sytuację w kraju (56%), nie różniącą się niczym od reszty klasy politycznej (36%) oraz lewicę (36%). Natomiast ci, którzy w wyborach oddali głos na Lecha Wałęsę, postrzegają grupę sprawującą rządy w kraju głównie jako dawną komunistyczną nomenklaturę (48%). Taka cecha wymieniana jest też na pierwszym miejscu przez potencjalnych wyborców Ruchu Odbudowy Polski (58%), Obozu Patriotycznego (54%)

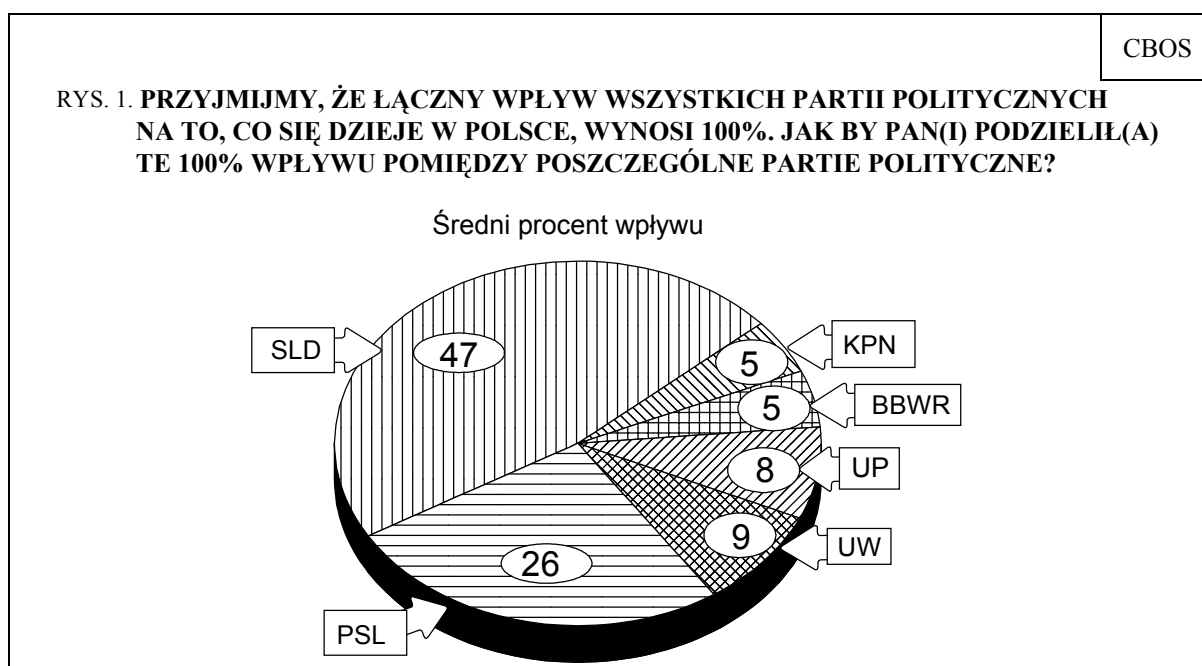
³ Zob. tabele aneksowe.

i NSZZ „Solidarność” (52%). Opinię tę podziela także 61% zadeklarowanych przeciwników obecnego rządu.

Przyszły elektorat PSL dostrzega przede wszystkim dążenia rządzących do poprawy sytuacji w kraju, a potencjalni wyborcy SLD doceniają w elicie władzy głównie jej profesjonalizm.

UKŁAD SIŁ NA POLSKIEJ SCENIE POLITYCZNEJ

Od ponad roku CBOS sonduje opinię o tym, który spośród dwóch partnerów koalicyjnych ma więcej władzy w kraju. Porównując wyniki kolejnych sondaży można stwierdzić stały wzrost przekonania badanych, iż SLD jest partią silniejszą, mającą większy wpływ na to, co się dzieje w kraju⁴. W omawianym sondażu również ponad połowa ankietowanych (55%) wskazała Sojusz Lewicy Demokratycznej jako ugrupowanie dominujące. Niemal co piąty badany (19%) był zdania, że obie partie mają tyle samo władzy, a tylko nieliczni (6%) uznali za silniejsze Polskie Stronnictwo Ludowe. Można więc powiedzieć, że większość respondentów podziela pogląd, iż koalicjanci w niejednakowym stopniu uczestniczą w sprawowaniu władzy politycznej. Osobną kwestią jest współdziałanie w rządzeniu innych partii, nie wchodzących w skład koalicji.

⁴ Por. komunikat CBOS „Stosunek do rządu i ocena pracy prezydenta”, marzec ‘96.

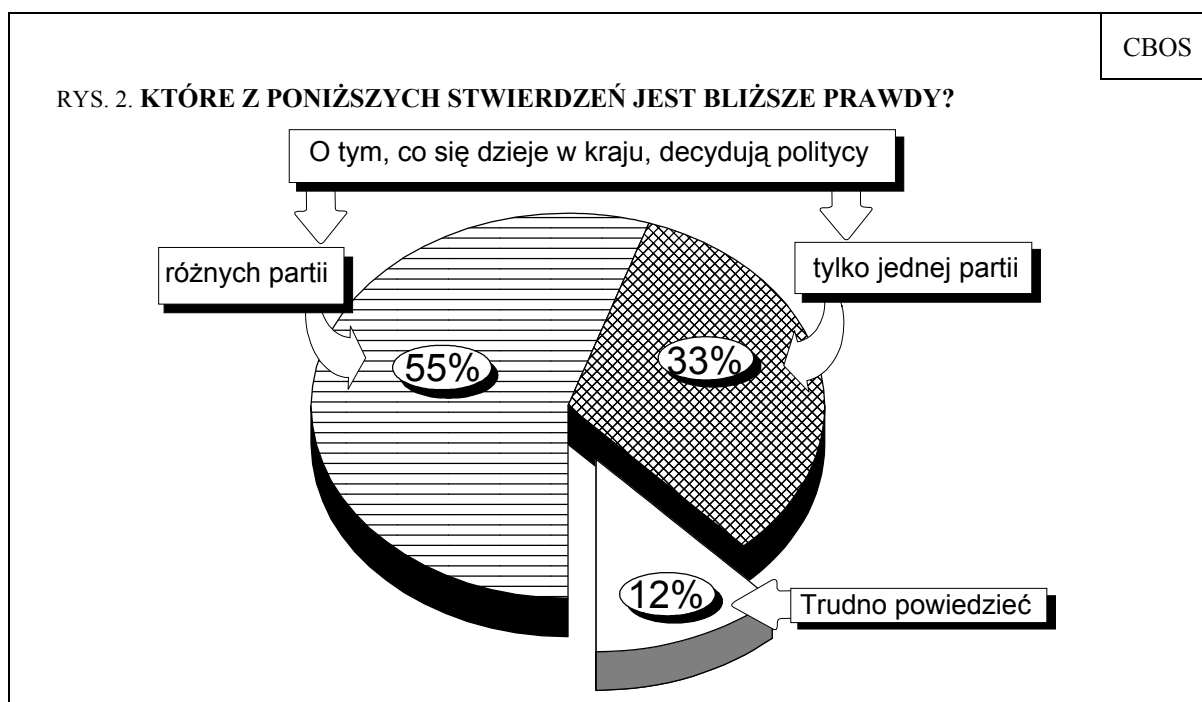
Partiom tworzącym rząd (SLD i PSL) ankietowani przypisują łącznie 73% wpływu na to, co się dzieje w Polsce, przy czym podział wpływów wewnątrz koalicji postrzegają jako nierównomierny.

Deklarowane średnie oceny wpływu poszczególnych ugrupowań politycznych na podejmowanie decyzji, uzyskane w całej zbiorowości badanych, różnią się nieco od średnich ocen zasięgu władzy deklarowanych przez poszczególne grupy społeczne. Nie są to różnice znaczące (nie przekraczają nigdy 5%) i często dość oczywiste. Na przykład rolnicy częściej niż pozostali przypisują więcej władzy Polskiemu Stronnictwu Ludowemu, a osoby o poglądach prawicowych częściej niż inni uważają za silniejszy Bezpartyjny Blok Wspierania Reform.

Jedynie w przypadku postrzegania na scenie politycznej pozycji SLD i PSL można mówić o związku średnich ocen wpływu tych partii z sympatiami politycznymi ankietowanych, ale i w tym przypadku nie przekraczają one 5%. Deklarowane zachowania wyborcze w przyszłych wyborach parlamentarnych w zasadzie także nie różnicują odpowiedzi respondentów. Osobiste sympatie wyrażają się tylko tym, że potencjalny elektorat poszczególnych ugrupowań jest skłonny przypisywać swojej partii nieco więcej wpływu, niż czynią to inni. Jest to dość oczywista konstatacja, gdyż, jak można przypuszczać, motywem głosowania na określone ugrupowanie polityczne jest wiara w siłę sprawczą i wpływ jej przedstawicieli na losy kraju. Można więc zaryzykować tezę, że ocena pozycji poszczególnych ugrupowań partyjnych na scenie politycznej jest ukształtowana raczej przez obserwacje życia politycznego oraz informacje o pracach rządu i parlamentu niż przez cechy położenia społecznego ankietowanych.

MONOCENTRYZM CZY PLURALIZM

Ponad połowa ankietowanych ma poczucie, że w Polsce panuje pluralizm polityczny. Co trzeci badany jest odmiennego zdania i uważa, że wszystkie decyzje podejmują politycy jednej partii.

O pluralizmie politycznym przekonani są przede wszystkim mieszkańcy małych miast (66%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (63%) oraz osoby o lewicowych (69%) i centrowych (62%) poglądach politycznych.

Na monopol decyzyjny jednej partii częściej od innych wskazują mieszkańcy wielkich miast (47%), prywatni przedsiębiorcy (60%) oraz sympatycy prawicy (56%).

Ocena systemu politycznego w Polsce wykazuje związek ze stosunkiem do obecnego rządu (V Cramera=.33). Zdecydowana większość zwolenników rządu (69%) ocenia obecny układ władzy jako pluralistyczny, przeciwnicy zaś w większości (60%) stwierdzają, że w Polsce jest monocentryzm polityczny.

Wśród zwolenników opinii o dominacji w Polsce jednej partii większość (89%) uważa, że decyzje polityczne są skupione w kręgu polityków SLD. Dalsze 2% udzieliło odpowiedzi typu: „SLD i PSL razem, koalicja, lewicowcy itp.”, wskazujących przynajmniej na współuczestnictwo SLD w rządzeniu krajem. Na tym tle udział drugiego koalicjanta w sprawowaniu władzy politycznej postrzegany jest marginalnie. Na skupienie władzy w rękach PSL wskazało zaledwie 2% spośród tych, którzy są zdania, że w Polsce decyzje polityczne zapadają w kręgu polityków jednej partii.

Większość (74%) spośród tych, którzy są zdania, że w Polsce jest monocentryczny układ władzy, nie akceptuje tego stanu rzeczy. Największą dezaprobatę wyrażają zwolennicy prawicy, ale również wśród sympatyków lewicy negatywne oceny układu sił na scenie politycznej przeważają nad pozytywnymi.

Tabela 2 (N=395) w procentach

Czy to dobrze czy źle, że decydujący wpływ na to, co się dzieje w kraju, ma jedna partia polityczna?	Poglądy polityczne			Ogółem
	lewica	centrum	prawica	
Dobrze	38	10	6	13
Źle	50	74	86	74
Trudno powiedzieć	12	16	8	13

Wśród uzasadnień opinii negatywnych na pierwsze miejsce wysuwa się zarzut braku równowagi politycznej, niereprezentatywności i jednostronności poglądów (25%). Kolejne miejsca zajmują: zarzut dyktowania własnych warunków, nieliczenia się z opinią opozycji (16%); wskazania na brak korzyści płynących z wykorzystania fachowców z innych partii, lepszych rozwiązań, słuszniejszych decyzji (13%); zarzut przedkładania korzyści osobistych lub partyjnych nad dobro społeczeństwa (10%).

Trzeba jednak w tym miejscu przypomnieć, że ponad połowa ogółu ankietowanych (55%) jest zdania, że w Polsce decyzje polityczne należą do polityków różnych partii.

★

★

★

W porównaniu z rokiem ubiegłym większy odsetek ankietowanych jest zdania, że obecnie krajem rządzą ludzie, którzy mogą poprawić sytuację w kraju. W mniejszym stopniu natomiast podkreśla się, że są to politycy, którzy nie różnią się od reszty klasy politycznej.

Według ankietowanych, władzę w kraju ma koalicja SLD-PSL, ale podział wpływów wewnątrz koalicji nie jest równomierny. Mimo postrzegania politycznej dominacji SLD, większość badanych jest zdania, że w Polsce panuje pluralizm. Co trzeci respondent jest zwolennikiem opinii, że obecnie mamy do czynienia z monocentrycznym układem władzy.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Które określenia, Pana(i) zdaniem, najlepiej opisują obecną grupę rządzącą w kraju? 1 - Lewica; 2 - Dawna, komunistyczna nomenklatura; 3 - Ludzie, którzy doprowadzili Polskę do ruiny; 4 - Ludzie wrażliwi na krzywdę społeczną; 5 - Ludzie, którzy mogą poprawić sytuację w kraju; 6 - Zdradcy narodu polskiego; 7 - Politycy niczym nie różniący się od innych; 8 - Fachowcy w swojej dziedzinie

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	32	23	13	15	40	4	30	16
Płeć								
Mężczyźni	34	25	13	16	39	5	31	16
Kobiety	30	21	13	15	42	4	30	16
Wiek								
do 24 lat	39	23	13	8	47	3	39	12
25-34	32	25	14	12	40	4	35	19
35-44	33	25	12	16	39	6	32	15
45-54	29	28	13	17	41	5	28	18
55-64	33	18	11	20	41	2	28	17
65 lat i więcej	27	16	14	20	34	5	17	12
Miejsce zamieszkania								
Wieś	34	19	10	18	44	4	26	15
Miasto do 20 tys.	32	18	7	15	48	3	35	17
od 21 do 100 tys.	30	26	11	15	38	4	32	19
101-500 tys.	30	26	19	15	37	4	34	12
501 tys.i więcej mieszk.	30	29	21	8	34	5	27	19
Region								
Północny	30	26	15	21	42	5	28	11
Zachodni	37	24	7	16	49	3	33	17
Środkowozachodni	37	16	10	14	46	3	29	18
Środkowy	34	25	14	16	33	4	28	17
Wschodni	28	17	14	16	46	6	26	19
Południowo-wschodni	30	21	13	13	40	5	31	14
Południowo-zachodni	28	31	15	14	32	6	33	14
Wykształcenie								
Podstawowe	31	20	10	20	40	5	21	13
Zasadnicze zawodowe	26	19	15	18	46	6	32	16
Średnie	36	27	12	10	40	3	36	19
Wyższe	39	36	20	4	29	3	37	14
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	37	41	19	6	25	4	32	15
Prac.umysł.niż.szczebla	38	20	16	6	39	2	41	23
Pracownicy fiz.- umysł.	18	13	5	23	50	1	41	19
Robotnicy wykwalifikowani	30	26	20	14	39	7	31	16
Robotnicy niewykwalifik.	32	27	7	23	40	13	18	19
Rolnicy	39	14	3	23	54	5	19	13
Prywatni przedsiębiorcy	33	52	20	8	24	7	36	12
Bierni zawodowo								
Renciści	32	18	14	21	32	4	21	9
Emeryci	31	18	11	19	40	3	24	16
Uczniowie i studenci	48	30	7	3	33	0	58	9
Bezrobotni	30	21	13	12	50	7	32	23
Gospodynie domowe i inni	23	23	13	19	56	2	29	11
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	40	27	19	7	35	4	34	17
Sektor państwowy	27	21	16	15	41	7	34	22
Sektor prywatny	32	31	14	14	35	5	31	15
Spółdzielczość	34	35	13	17	41	6	37	9
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	32	24	12	16	42	5	28	14
151 - 225	31	22	13	16	50	6	27	12
226 - 325	34	22	14	17	33	4	29	17
326 - 425	31	24	11	13	37	2	41	16
Powyżej 426 zł	36	24	14	12	39	5	29	22
Ocena własnych war. mater.								
Złe	35	26	15	14	36	4	28	15
Średnie	27	21	12	19	43	5	32	14
Dobre	38	21	10	11	43	4	30	21
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	37	24	15	11	29	3	16	9
Raz w tygodniu	29	25	13	17	39	5	30	16
Kilka razy w roku	33	20	13	15	48	4	33	15
W ogóle nie uczestniczy	48	17	7	9	36	4	33	23
Poglądy polityczne								
Lewica	38	5	5	21	61	1	33	28
Centrum	36	17	9	16	45	3	41	15
Prawica	32	49	25	13	22	8	21	10
Trudno powiedzieć	20	15	11	12	36	5	24	10

Tabela 1 (cd.) 9 - Inne określenie

(%)

	9	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	0	8	1206
Płeć			
Mężczyźni	0	6	570
Kobiety	0	10	636
Wiek			
do 24 lat	0	5	182
25-34	0	5	221
35-44	1	7	277
45-54	0	3	175
55-64	0	11	169
65 lat i więcej	0	21	180
Miejsce zamieszkania			
Wieś	0	9	448
Miasto do 20 tys.	1	5	141
od 21 do 100 tys.	1	9	249
101-500 tys.	0	8	237
501 tys.i więcej mieszk.	0	9	130
Region			
Północny	1	7	139
Zachodni	0	3	129
Środkowozachodni	0	7	199
Środkowy	1	8	210
Wschodni	0	10	150
Południowo-wschodni	0	10	176
Południowo-zachodni	0	11	201
Wykształcenie			
Podstawowe	0	15	396
Zasadnicze zawodowe	0	6	340
Średnie	1	4	378
Wyższe	1	7	92
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier.,inteligencja	1	6	73
Prac.umysł.niż.szczębla	1	3	119
Pracownicy fiz.- umysł.	0	5	66
Robotnicy wykwalifikowani	0	7	126
Robotnicy niewykwalifik.	0	7	57
Rolnicy	0	10	70
Prywatni przedsiębiorcy	0	4	43
Bierni zawodowo			
Renciści	0	17	157
Emeryci	1	15	222
Uczniowie i studenci	0	2	54
Bezrobotni	1	1	138
Gospodynie domowe i inni	0	7	79
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	0	6	123
Sektor państwowy	1	4	135
Sektor prywatny	0	7	232
Spółdzielczość	0	3	29
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	0	9	293
151 - 225	0	6	233
226 - 325	0	10	292
326 - 425	1	7	168
Powyżej 426 zł	0	6	173
Ocena własnych war. mater.			
Złe	0	9	445
Średnie	1	9	512
Dobre	0	5	247
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	0	18	89
Raz w tygodniu	0	9	700
Kilka razy w roku	0	6	305
W ogóle nie uczestniczy	1	7	108
Poglądy polityczne			
Lewica	1	1	286
Centrum	0	4	333
Prawica	0	6	331
Trudno powiedzieć	1	25	255

Tabela 2. Które z poniższych stwierdzeń jest, Pana(i) zdaniem, bliższe prawdy?
 1 - O tym, co się dzieje w kraju, decydują politycy tylko jednej partii;
 2 - O tym, co się dzieje w kraju, decydują politycy różnych partii

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	55	12	1209
Płeć				
Mężczyźni	37	54	8	571
Kobiety	29	55	16	638
Wiek				
do 24 lat	31	58	10	183
25-34	34	57	10	221
35-44	37	55	7	277
45-54	37	56	8	175
55-64	31	53	15	170
65 lat i więcej	24	49	26	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	54	17	449
Miasto do 20 tys.	27	66	6	142
od 21 do 100 tys.	33	56	11	249
101-500 tys.	35	56	8	237
501 tys. i więcej mieszk.	47	42	10	131
Region				
Północny	38	50	12	139
Zachodni	39	52	10	129
Środkowo-zachodni	24	63	13	199
Środkowy	38	51	11	210
Wschodni	27	59	12	152
Południowo-wschodni	32	54	15	178
Południowo-zachodni	32	55	13	201
Wykształcenie				
Podstawowe	28	50	22	397
Zasadnicze zawodowe	35	58	8	340
Średnie	35	56	8	380
Wyższe	36	59	3	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	55	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	31	63	5	120
Pracownicy fiz.- umysł.	25	61	14	66
Robotnicy wykwalifikowani	40	57	3	126
Robotnicy niewykwalifik.	26	52	22	57
Rolnicy	36	54	10	71
Prywatni przedsiębiorcy	60	37	3	43
Bierni zawodowo				
Renciści	29	52	19	158
Emeryci	27	53	19	223
Uczniowie i studenci	40	50	10	54
Bezrobotni	35	53	12	138
Gospodynie domowe i inni	21	67	12	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	33	59	7	124
Sektor państwowy	32	60	8	135
Sektor prywatny	39	55	6	232
Spółdzielczość	42	47	11	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	28	57	15	294
151 - 225	36	51	13	233
226 - 325	33	56	11	293
326 - 425	32	54	12	169
Powyżej 426 zł	38	55	7	173
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	56	12	447
Średnie	32	54	14	513
Dobre	36	55	9	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	47	22	89
Raz w tygodniu	33	55	12	702
Kilka razy w roku	30	59	11	306
W ogóle nie uczestniczy	38	52	9	110
Poglądy polityczne				
Lewica	24	69	7	286
Centrum	27	62	11	333
Prawica	56	41	3	332
Trudno powiedzieć	19	48	33	256